

Nuklearna podrška armijskog korpusa SAD

Posebna pažnja Pentagona, kako iznosi autor,¹ posvećuje razradi novih načina izvođenja borbenih dejstava, razvoju savremenih sistema oružja, pored ostalog i neutronske, i planiranju upotrebe nuklearnog oružja.

U američkim borbenim pravilima ističe se da je armijski korpus viša združena taktička jedinica, da može imati glavnu ulogu u operacijama KoV na vojištu i izvoditi borbena dejstva u sastavu grupe armija NATO i samostalno (na odvojenom operativnom pravcu).

Američki vojni stručnjaci smatraju da je nuklearno oružje osnovno sredstvo za razbijanje protivnika na evropskom ratištu. Ono može biti upotrebljeno za nanošenje masovnih i grupnih udara ili udara po ranije otkrivenim ciljevima (objektima).

Prilikom organizacije napadnih borbenih dejstava preporučuje se da se nuklearno oružje koristi za nanošenje udara protivniku po elementima borbenog poretka, grupacijama njegovih snaga, vatre-nim i nuklearnim sredstvima, komandnim mestima i centrima veze, pozadinskim organima; za onemogućavanje prilaza rezervi i sprečavanje i likvidaciju protivnapada; obezbeđenje vlastitih krila i bokova ili za izolaciju reiona borbenih dejstava.

U odbrambenim dejstvima nuklearno oružje se može upotrebiti za uništavanje udarnih grupacija protivnika ispred prednjeg kraja i za nanošenje udara po njegovim rezervama i drugim ešelonima u momentu njihovog razvoja i uvođenja u borbu; za razbijanje uklinjenih delova; za zatvaranje breša u vlastitoj odbrani; za nanošenje

¹ Georgijev, D., pukovnik, *Primenenie jadernoogo oružija Armejskim Korpusom, Zarubežnoe voennoe obozrenie*, 2/1980.

udara po sredstvima vatrene (posebno nuklearne) podrške; za sprečavanje protivnika da zauzme važne zemljišne objekte ili proširi uspeh na važnim stratezijskim pravcima; za nanošenje udara po komandnim mestima, centrima veze, pozadinskim objektima ili za stvaranje povoljnih uslova za prelazak u protivnapad.

Armijski korpus KoV SAD je osnovna komanda u čijem se štabu planira upotreba taktičkog nuklearnog oružja. Autor ističe da se gledišta američkih vojnih stručnjaka na upotrebu tog oružja svede na određivanje metoda, načina i vremena njegove upotrebe od strane armijskog korpusa i divizija u njegovom sastavu, uz ograničenja koja postavljaju više komande. Takođe se predviđa kombinovana upotreba nuklearnog i klasičnog oružja. Planiranje se vrši tako da dođu do izražaja uništavajući faktori nuklearnog oružja. Smatra se da će dve trećine svih gubitaka izazvati udarni talas nuklearne eksplozije. Pri upotrebi nuklearnih projektila male snage najveće gubitke izazvaće početno radioaktivno dejstvo. Pojavom nuklearnih projektila sa povišenim početnim radioaktivnim dejstvom (neutronske nuklearne projektili) i nuklearnih projektila sa povećanim udarima i toplotnim dejstvom (radi se o projektilima na kojima se specijalnim brojčanicom može birati da li će nosilac uništavajućeg dejstva biti početno neutronske zračenje, udarni talas ili toplotno dejstvo, sve u zavisnosti kakav efekat se želi postići na bojnom polju — prim. M. M.), u proračunima se primenjuju srednji pokazatelji uništavajućeg dejstva nuklearnog projektila jačine 10Kt, koji se upotrebljavaju za nuklearnu podršku armijskog korpusa.

Za izvršenje zadatka u napadu ili odbrani, korpusu se dodeljuje određeni broj nuklearnih projektila, od kojih većina ulazi u tzv. *nuklearni paket*.² Ostali deo upotrebljava se u narednim borbenim dejstvima ili za ponovno dejstvo po protivniku, ako nije razbijen i uništen nuklearnim projektilima iz sastava *nuklearnog paketa* armijskog korpusa.

Nuklearni paket armijskog korpusa je, kako kaže autor, osnovni deo plana nuklearne podrške, a izrađuje ga štab sa planom operacije, u kojem se predviđa: potreban broj nuklearnih projektila određene snage i sredstava za primenu; vreme izvršenja nuklearnih udara i trajanje nuklearne podrške; rejon dejstva nuklearnim oružjem.

² Termin *nuklearni paket* uveden je u KoV SAD 1976. godine, posle preispitivanja američke doktrine upotrebe taktičkog nuklearnog oružja na evropskom ratištu. Sa tim vremenom poklapa se modernizacija taktičkog nuklearnog oružja SAD, koje je uskladišteno na evropskom ratištu u posleratnom periodu.

U zavisnosti od borbene situacije, komandant korpusa može narediti izradu dva do tri *nuklearna paketa*. Svaki se priprema još u miru, koriguje u toku borbene i operativne pripreme štaba, a precizira u toku izvođenja borbenih dejstava. Takav postupak omogućava komandantu korpusa da ima stalno pripremljeno nuklearno oružje za upotrebu.

Niža komanda u kojoj se planira upotreba nuklearnog oružja je divizija KoV SAD, gde se kompletira tzv. *nuklearni subpaket*,³ koji je ujedno sastavni deo *nuklearnog paketa* armijskog korpusa. Uporedo s tim, samostalna brigada ili samostalni oklopno-izviđački puk, koji se pridaju korpusu, ponekad mogu razrađivati (kompletirati) i imati svoj vlastiti *nuklearni subpaket*.

Nuklearno planiranje u miru

Autor dalje iznosi da planiranje upotrebe nuklearnog oružja u miru počinje onog momenta kada komandant korpusa — na osnovu procene vlastitih i pridatih snaga i sredstava, operativno-taktičkog položaja svojih snaga, obaveštajno-izviđačkih podataka o protivniku — predvidi različite varijante upotrebe vlastitih snaga i snaga protivnika, kako za napadne tako i za odbrambene operacije. Zamisao komandanta korpusa se konkretizuje i realizuje planom izvođenja operacije, koji se izvodno dostavlja komandantima divizija, samostalnih brigada i pukova. Taktičko nuklearno oružje u napadu primenjuje se radi nanošenja neprijatelju što većih gubitaka u živoj sili i materijalno-tehničkim sredstvima i postizanja neposredne taktičke prednosti, neophodne za uspešno izvođenje operacije. U odbrambenim dejstvima najveća pažnja se posvećuje razbijanju ukli-njenog protivnika ili njegovih drugih ešelona, sposobnih da razviju uspeh napada.

Posle toga, komandant korpusa potčinjenim i samostalnim jedinicama daje opšta uputstva za nuklearno planiranje i naređuje razradu *nuklearnih subpaketa* za svaku od predviđenih varijanti dejstva. Svakom varijantom predviđaju se načini izvođenja borbenih dejstava uz upotrebu nuklearnog oružja; preciziraju se zadaci koje treba izvršiti uz upotrebu nuklearnih udara; dopustivi nivo gubitaka vlastitih snaga i sredstava i obim kontaminacije u zoni dejstva.

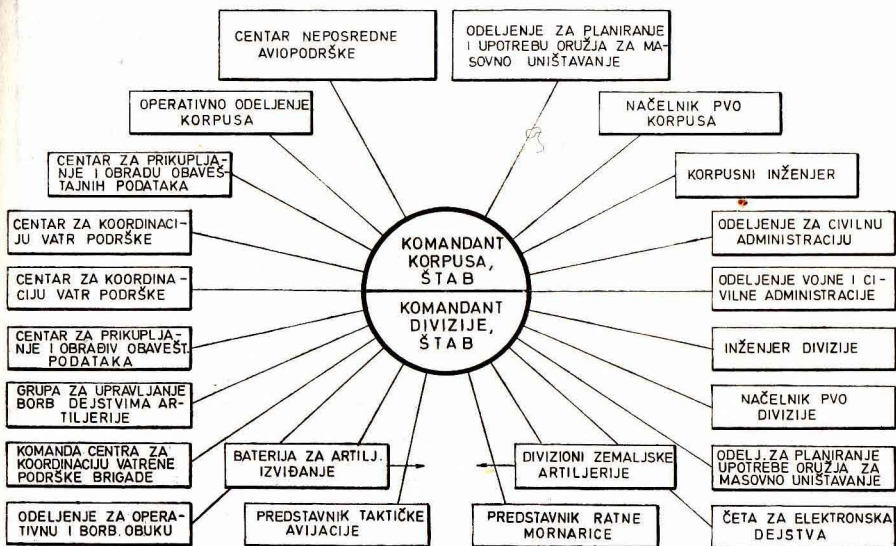
Razrada *nuklearnog paketa* i *nuklearnog subpaketa* vrši se u Centru za koordinaciju vatrene podrške odgovarajućeg štaba, uz

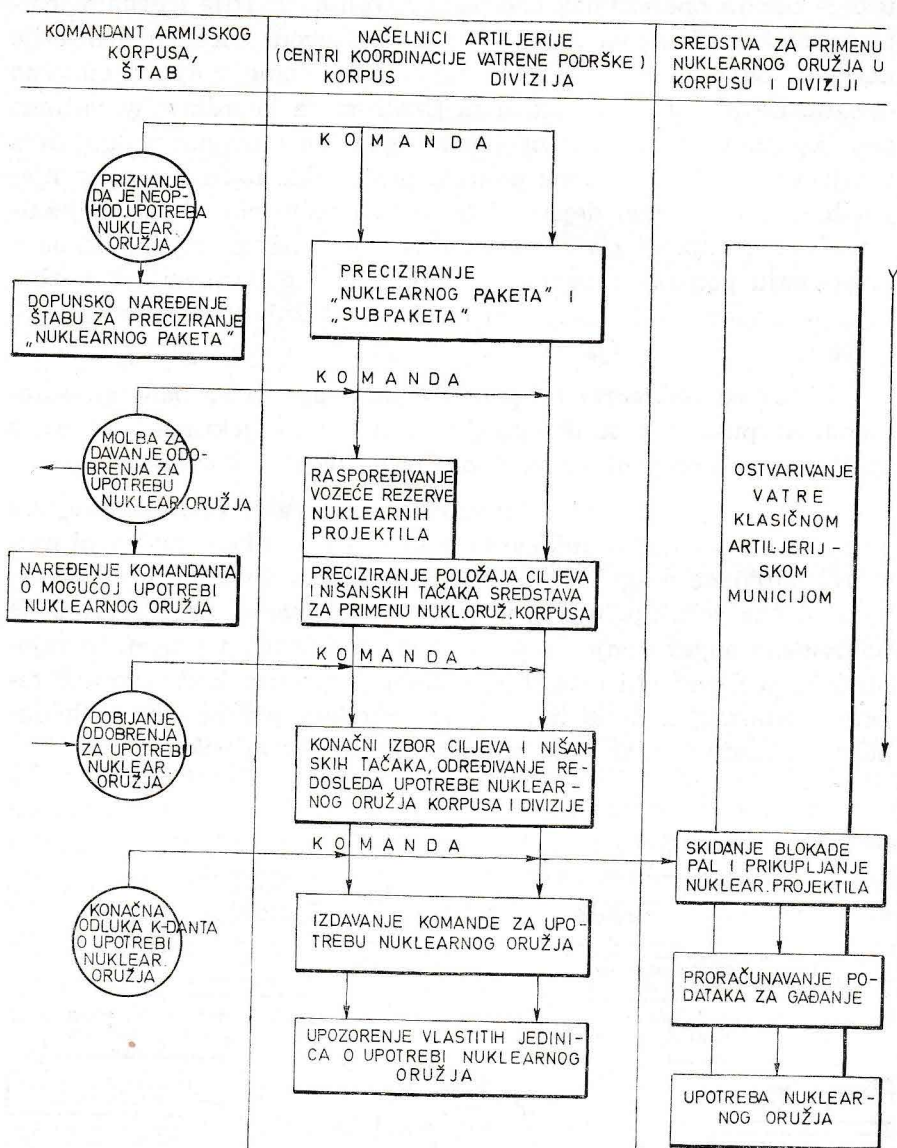
³ Termin »nuklearni subpaket«

učesće oficira operativnog odeljenja korpusa, divizije i drugih jedinica (šema 1). Izradom tih »elaborata« rukovodi načelnik artiljerije korpusa, odnosno divizije. Obaveštajno odeljenje korpusa odnosno divizije neposredno kontaktira sa Centrom za koordinaciju vatrene podrške, obezbeđujući mu neophodne podatke o mogućim dejstvima i najverovatnijim pravcima pokreta protivnika, načinu razvoja njegovih jedinica u zoni dejstva i novootkrivenim ciljevima i objektima. Organi vojne i civilne administracije i odgovarajućih štabova pripremaju podatke o brojnom stanju civilnog stanovništva i izbeglica u gradovima i naseljenim mestima po kojima se planira upotreba nuklearnog oružja, radi procene gubitaka i usputnih razaranja.

Divizijski *nuklearni subpaketi* dostavljaju se na odobrenje komandi korpusa, gde se dopunjuju ciljevima i objektima koje treba uništiti, a raspoređeni su na dubini zone dejstva korpusa.

Potrebe u nuklearnim projektilima za svaku varijantu dejstva svode se na dva do tri *nuklearna paketa* u koje ulaze nuklearni projektili određene snage i strukture. Sve varijante u zoni dejstva korpusa obično se uključuju u jedinstveni *nuklearni paket*. Kada je predviđeno angažovanje korpusa na nekom drugom pravcu ili rejonu (npr. u likvidaciji mostobrana kojeg je protivnik stvorio upotrebom vazdušnog desanta ili vazdušno-jurišnih jedinica, bačenih duboko u pozadinu) razrađuje se dopunski *nuklearni paket*.

Svi pripremljeni korpusni *nuklearni paketi* šalju se u višu komandu radi razmatranja, ocene i odobrenja najvišeg vojno-političkog rukovodstva SAD. Svaki takav elaborat dobija broj (uslovna oznaka) koji se posle koristi za odobravanje upotrebe nuklearnog oružja po određenoj varijanti. Nuklearni projektili i sredstva za njihovu primenu posle odobrenja *nuklearnih paketa* uključuju se u plan nuklearne podrške armijskog korpusa i potčinjenih divizija.

Nuklearna sredstva ratnog vazduhoplovstva i ratne mornarice, namenjena za podršku dejstava korpusa, takođe se uključuju u sastav njegovog *nuklearnog paketa*. Međutim, pravo na davanje odobrenja za upotrebu nuklearnih projektila ostaje u nadležnosti odgovarajućih komandi ratnog vazduhoplovstva i ratne mornarice.

Planiranje upotrebe nuklearnog oružja posle početka borbenih dejstava

Komandant armijskog korpusa, kako kaže autor, odlučuje po kojoj varijanti otpočinju borbeni dejstva. Kada komandant dođe do zaključka da je za dalje izvršenje postavljenih zadataka neophodno da se upotrebi nuklearno oružje, bira *nuklearni paket* koji najbolje odgovara borbenoj situaciji. (šema 2). Pošto uslovi koji su uzeti u obzir pri razradi *nuklearnog paketa* u miru nisu nikada identični stvarnoj borbenoj situaciji, komandant korpusa naređuje da se ranije predviđeni *nuklearni paket* dopuni u skladu sa situacijom na bojištu ili u zoni dejstva. Po odluci komandanta u odabranom *nuklearnom paketu* može biti izmenjen broj i jačina nuklearnih projektila, vreme i rejon njihove upotrebe. U zavisnosti od otkrivanja novih ciljeva, može takođe biti izmenjen i redosled izvršenja nuklearnih udara po određenim ciljevima i trajanje nuklearne podrške.

Autor dalje navodi da komandant korpusa 12 časova pre početka nuklearnih dejstava o tome obaveštava potčinjene jedinice. U fazi prenošenja obaveštenja produžava se korektura *nuklearnog paketa*. Posle odobrenja više komande za upotrebu nuklearnog oružja daje se komanda za spajanje nuklearnih projektila sa sredstvima za njihovu primenu i obaveštavaju vlastite jedinice o jačini nuklearnog udara i sredstvima kojima će biti izveden.

Upotreba odgovarajućeg *nuklearnog paketa* sprovodi se pod neposrednim rukovodstvom komandata korpusa i njegovog štaba. Udar se vrši po grupacijama oružanih snaga protivnika i stacionarnim objektima odbrane. Zatim se korpusnim snagama i sredstvima za izviđanje i osmatranje procenjuju rezultati nuklearnih udara. Borbeni dejstva se produžuju uz upotrebu klasičnog oružja. Međutim, ako je neophodno, komandant korpusa može zatražiti odobrenje za nanošenje dopunskih nuklearnih udara po jedinicama i grupacijama protivnika koje su sačuvali borbeni sposobnost.

Razrada planova za upotrebu oružja za masovno uništavanje, a posebno taktičkog nuklearnog oružja, od strane američkih stratega, dovoljno govori, kako ističe autor, o njihovim namerama da to oružje upotrebe na evropskom ratištu, pa se time i objašnjava modernizacija raketno-nuklearnog oružja SAD i NATO na evropskom ratištu. Na mnogobrojnim vežbama i manevrima, koje američko komandovanje organizuje i izvodi na teritoriji zapadnoevropskih zemalja, proigrava se ojačavanje američkih snaga u Evropi i izvođenje borbenih dejstava uz upotrebu najsavremenijeg klasičnog i nuklearnog oružja. Autor na kraju ističe da naponi vojnih krugova SAD na pripremi »ograničenog nuklearnog rata u Evropi« obavezuje njihove oružane snage da se stalno nalaze na visokom stepenu borbene gotovosti.

M. M.